

Š i f r a u č e n c a :

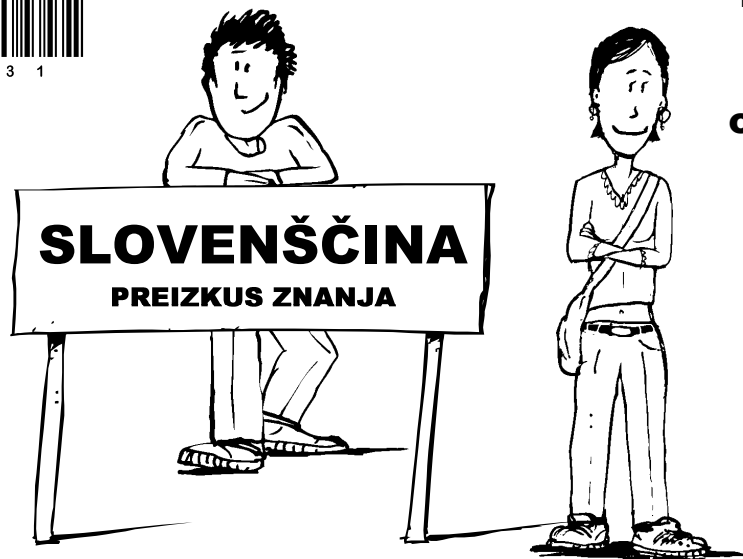
Državni izpitni center

N 1 2 1 1 0 1 3 1

REDNI ROK

3.
obdobje

Torek, 8. maj 2012 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: Učenec prinese s seboj modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik. Učenec dobi en obrazec za točkovanje.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

ob koncu 3. obdobja

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na obrazec za točkovanje.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo z izhodiščnimi besedili. Nato natančno preberi navodilo posamezne naloge in jo reši. Piši čitljivo in s pisanimi ali z malimi tiskanimi črkami, skladno s pravopisnimi pravili.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo. K nerešeni nalogi se vrni kasneje.

Na koncu svoje odgovore še enkrat preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 20 strani, od tega 1 prazno.

PRILOGA**I. DEL****POVODNI MOŽ (ljudska)**

Fantje ples napravljajo,
Miciko prosijo na ples.

Micika mi tako govori:

»Mati, jez pojdem drevi na ples!« drevi – danes zvečer

Mati ji ni pustila it:

»Micika, ostani mi doma,
ne hodi drevi mi na ples!«

Micika ni nič marala:

»Mat, jez pojdem vendar drevi na ples!«

»Ker ti ne maraš zame nič,
pojdi, de te vzame povodni mož!«

Micika pleše s fantmi tam,

pride k nji še kje mlad gospod:

»Micika, al greš plesat z menoj?«

Micika še gre plesat z njim.

On ji stiska roké močnó,

Micika tako pravi, govori:

»Ne stiskaj mi rok tak močnó!«

On jo stiska čedalje bolj,
da ji izza nohtov kri kaplja.

Micka zavpije premočno:

»Pome je prišel povodni mož!«

Micka tega ne zgovori,
povodni mož z njo ven zleti,
venkaj zleti na sred vodé.

venkaj – ven

V glažovnato hišo prideta

glažovnata – steklena

in se lepo tam menita:

»Kedaj boš pustil me domu?«

»Ti pred ne pojdeš mi domu,
da boš imela sinka malega.

Ti pa po hiši pometaj,

de boš babci dala plačil:

k boš po hiši pometala,

boš tiste smeti spravila.«

Ona je dala babci plačil;

babica pa pride domu,

prinese polno možnjo tolarjov.

»Kaj te prosim, ljubi moj mož!
Pusti me, da grem k materi domu!«
»Jest te pa bom pustil domu;
pa ne hodi, koder ogenj delajo,
ne hodi na deteljo spat,
ti se ne kad s šmarnicami,
o svetem telesi žegnanim:
scer ne morem do tebe več.«

sveto telo žegnano – krščanski praznik Sv. Rešnjega Telesa
scer – sicer

Ta je šla vesela domu.
Še pride klicat jo povodni mož:
»Micika, jez sem že pote prišel,
tvoj sin se joka premočno.«
»Do zdaj sem ga zibala jez,
zdaj ga ne bodem nikdar več.«

»Micika, če nečeš sinka celega,
ga bova imela vsaki pol.«

Še v drugo kliče: »Micika, pojdi domu!«
On ga pretrgal je čez pol:
»Ga bova imela vsaki pol!«

(Slovenske ljudske pesmi, izbral in uredil Boris Merhar, Mladinska knjiga (Knjižnica Kondor), Ljubljana, 1961.)

II. DEL

EXPO 2010 zaključen: slovenski paviljon dobil zlato nagrado za kreativnost

Ljubljana, 2. november 2010 – 31. oktobra je svoja vrata zaprla svetovna razstava EXPO 2010 v Šanghaju na Kitajskem. Razstavo je obiskalo rekordnih 73 milijonov obiskovalcev. Slovenski paviljon je prejel zlato nagrado za kreativnost.

31. oktobra je v Šanghaju na Kitajskem svoja vrata zaprla svetovna razstava EXPO 2010, ki je podrla vse rekorde: na razstavnem prostoru, ki se je raztezal na 5,2 kvadratnega kilometra, se je predstavilo 192 držav in 50 mednarodnih organizacij, zabeležila pa je več kot 73 milijonov obiskovalcev.

Slovenija je na EXPU prvič sodelovala leta 1998 v Lizboni in nato leta 2000 v Hannoveru. Letos se je prvič predstavila s samostojnim paviljonom na tisoč kvadratnih metrih. Tema letošnjega slovenskega paviljona je bila Odprta knjiga in se je navezovala na Ljubljano, ki je letos Unescova svetovna prestolnica knjige. Povezana pa je bila tudi s skupno temo celotne svetovne razstave: Boljše mesto, boljše življenje. Zunanost paviljona je zasnoval umetnik Matej Andraž Vogrinčič in je imela obliko polic s knjigami. Zvečer, ko so se v ozadju polic prižgale luči, so se hrbti knjig spremenili v stolpnice. Pred obiskovalci se je odprla mestna panorama.

Notranjost paviljona je bila delo arhitekta Borisa Podrecce. Obiskovalec se je sprehajal med velikimi odprtimi knjigami in vsaka od njih je ponazarjala eno od osmih zgodb, ki so bile predstavljene v paviljonu (Plečnikov NUK, sodobno slovensko oblikovanje, lepote Slovenije, morska pot, Kras, sodobna slovenska hiša, Herman Potočnik Noordung in knjiga Slavoja Žižka Čas konca časa, ki jo je napisal posebej za EXPO 2010). Ko je

obiskovalec vstopil v paviljon, se je začela njegova pot med posameznimi knjigami. Pri vsaki od knjig je bila predstavljena ena izmed zgodb, in sicer z izdelki izbranih razstavljalcev, opisom zgodbe ter avdio-vizualnimi projekcijami. Obiskovalec si je tako ogledal Plečnikovo Narodno in univerzitetno knjižnico; ta je eno od najpomembnejših Plečnikovih del v Ljubljani. Na ogled je bil Abecedarium (Abecednik), bralni priročnik, ki ga je Primož Trubar leta 1550 skupaj s Katekizmom objavil kot 8 listov obsegajočo knjižico z abecedo, namenjeno preprostem ljudstvu kot pripomoček za učenje branja. Lahko se je počutil kot turist in si ogledal lepote Slovenije. Spoznal je Kras, deželo pravljinih jam, kapnikov, presihajočih jezer, izginjajočih in pojavljajočih se rek, pršuta, terana, vrtač in vetra.

Pot ga je popeljala med zgodovinska obmorska mesta s sodobnimi pristanišči, slikovitimi solinami ter med jadralske navdušence. Izvedel je, da Slovenci pozornost namenjajo sodobni, moderni in ekološki gradnji hiš in da je v majhni Sloveniji veliko uspešnih oblikovalcev nakita, pohištva, avtomobilov, športne opreme, grafike. Pokukal je v misli Hermana Potočnika Noordunga in se zamislil ob eseju svetovno znanega filozofa Slavoja Žižka.

Zadnji dan EXPA so podelili nagrade za najbolj uspešne paviljone. Slovenija si je za vsebinski koncept svojega paviljona Odprta knjiga prisluzila zlato medaljo za kreativnost med paviljoni kategorije C (paviljoni s površino do dva tisoč kvadratnih metrov).

Slovenski paviljon je bil že med samo razstavo med obiskovalci EXPA 2010 uvrščen med 10 najbolj zaželenih, kar je že sproti potrjevalo, da je dosegel svoj namen. Organizator razstave je paviljonu podelil tudi dve priznanji za odlično organizacijo slovensko-kitajske ekipe v paviljonu.

Za organizacijo slovenske predstavitve v Šanghaju je skrbela Javna agencija Republike Slovenije za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI). Saša Lavrič, generalna komisarka Slovenije za EXPO 2010: »Veseli me, da je bil koncept slovenskega paviljona pravilno zastavljen in odlično izpeljan. Da je bila odločitev prava, nam potrjujejo izjemno visoko število obiskovalcev, bilo jih je več kot 3 milijone, in pohvale organizatorja. Poudariti želim, da brez prave ekipe in timskega sodelovanja projekt ne bi tako uspešno potekal. Zahvaljujem se vsem sodelujočim pri projektu EXPO 2010, še posebej pa tesnim sodelavcem iz paviljona. Ravno ljudje so tisti, ki pričarajo pozitivno vzdušje in gostoljubnost obiskovalcem, s čimer se je odločitev, da sodelujejo slovenski predstavniki, izkazala za več kot uspešno.«

Letošnja razstava EXPO 2010, ki je trajala od 1. maja do 31. oktobra, je bila posvečena čistejšemu okolju in kakovostnejšemu življenju v urbanih okoljih – zato je tudi nosila naslov Boljše mesto, boljše življenje. Šlo je za daleč največji spektakel v zgodovini prirejanja tovrstnih razstav, saj je razstavo obiskalo rekordnih 73 milijonov obiskovalcev z vsega sveta. Za primerjavo povejmo, da je prvo razstavo EXPO, ki je bila v Londonu leta 1851, obiskalo 6,3 milijone obiskovalcev, leta 1900 v Parizu pa 48 milijonov.

Prirejeno po:

http://www.siol.net/Gospodarstvo/2010/05/Expo_slovenski_paviljon.aspx (15. 12. 2010)

<http://www.japti.si/index.php?id=396&l=sl&t=news> (15. 12. 2010)

<http://www.expo2010.si/si/slovenski-paviljon/zgodbe> (15. 12. 2010)

SLOVAR:

kreativnost – ustvarjalnost

urban – mesten, mestno urejen

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na ljudsko pesem *Povodni mož*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Katera trditev o izhodiščnem besedilu je pravilna in katera ne?
Če je trditev pravilna, na črtico napiši P, če ni pravilna, napiši N.

- _____ Izhodiščno besedilo je bajka.
- _____ V besedilu je predstavljeno zgodovinsko dogajanje.
- _____ Časovni razpon v besedilu zajema več mesecev.
- _____ Glavna oseba pripoveduje, kaj se ji je zgodilo.
- _____ Dogodki si v besedilu sledijo tako, kot so se zgodili.

	2
--	---

2. a) Kateri značilnosti ljudske pesmi najdemo v izhodiščnem besedilu?
Obkroži pravilna odgovora.

narečni jezik ljudska števila refren pomanjševalnica

	1
--	---

- b) Ljudsko pesništvo je del ljudske književnosti/ljudskega slovstva. Kateri navedeni trditvi veljata za ljudsko slovstvo?
Obkroži črki pred pravilnima odgovoroma.

- A Predstavlja začetek besedne ustvarjalnosti.
- B Nastajalo je samo v prozni obliki.
- C Prenašalo se je z ustnim izročilom.
- Č Že od začetka se je ohranjalo v knjigah.
- D Upoštevalo je stroga pravila o oblikovanju verzov in kitic.

	1
--	---

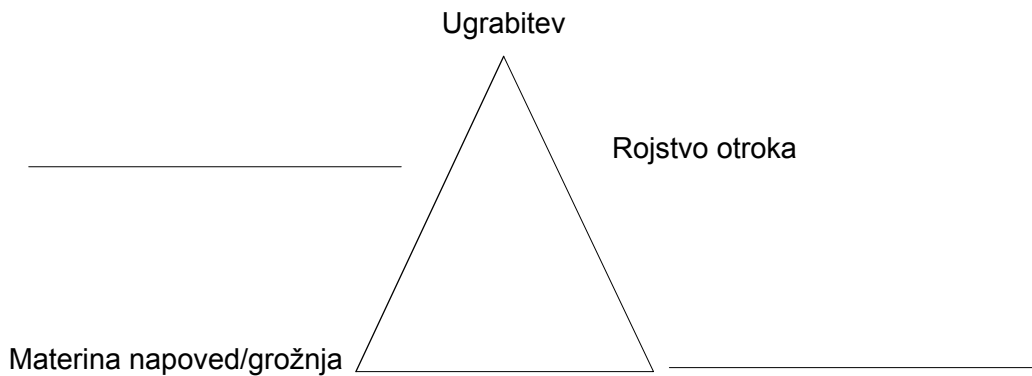
3. a) Kakšno je vzdušje v izhodiščnem besedilu?
Svoj odgovor utemelji.

	1
--	---

- b) Izhodiščno besedilo je balada. Katere značilnosti balade poleg posebnega vzdušja so še opazne v tem besedilu?
V odgovor vključi 2 značilnosti.

	1
--	---

4. Dogajanje v izhodiščnem besedilu lahko razdelimo na 5 dogajalnih enot; tri od teh so že zapisane ob trikotniku. Kateri dogajalni enoti manjkata?
Napiši ju na ustrezni črti ob trikotnik.

	2
--	---

5. Na koliko različnih dogajalnih prostorih poteka dogajanje?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

6. Ali je izhodiščno besedilo pripoved o stvarnem/verjetnem dogajanju?
Obkroži DA ali NE in napiši utemeljitev.

DA NE

	1
--	---

7. Katera prošnja, izrečena v pesmi, je bila uresničena? Povzemi to prošnjo in izpostavi posledice njene uresničitve.
Odgovor napiši na črte.

	2
--	---

8. O čem predvsem govori izhodiščno besedilo?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

9. Katera oseba v pesmi je nosilec dogajanja?
Svoj odgovor utemelji, tako da navedeš vsaj dve dejanji te osebe. Odgovori v eni povedi.

	2
--	---

10. Zakaj povodni mož ni mogel Micike drugič odnesti s seboj?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

11. Kateri podatki manjkajo v preglednici?
Napiši jih na ustrezna mesta.

Ime in priimek	Naslov besedila	Književno obdobje
Valentin Vodnik	Dramilo	
	Visoška kronika	realizem
Janez Menart	Kmečka balada	

2

12. Primerjaj Miciko iz ljudske pesmi in Urško iz Povodnega moža Franceta Prešerna. Izpostavi 2 skupni značilnosti obeh književnih oseb in 3 razlike med njima oziroma njunima usodama. Napiši zaokroženo besedilo, ki bo imelo do 6 povedi.

France Prešeren: POVODNI MOŽ

Od nekde lepé so Ljubljanke slovele,
al lepši od Urške bilo ni nobene,
nobene očem bilo bolj zaželene
ob času nje cvetja dekleta ne žene. -
Ko nárbolj iz zvezd je danica svetlá,
narlepši iz deklic je Urška bila.

Mnogtère device, mnogtère ženice
oko je na skrivnem solzé preliválo,
ker Urški srce se je ljubega vdalo;
al ljubih bilo je nji vedno premalo.
Kar slišála moških okrog je slovét,
skušála jih v mreže razpete je ujet.

Je znála obljúbit, je znála odreči,
in biti priljudna, in biti prevzetna,
mladenče unémát, bit staršim prijetna;
modrij in zvijač je bila vseh umetna;
možake je dolgo vodila za nos,
ga stakne nazadnje, ki bil ji je kos.

Na Starem so trgu pod lipo zeleno
trobente in gosli, in cimbale pele,
plesále lepote 'z Ljubljane so cele
v nedeljo popoldan z mladenči vesele;
bila je kraljica njih Urška brhkà,
plesáti ni dolgo nje volja bila.

Jih dókaj jo prosi, al vsakmu odreče,
prešerna se brani in ples odlašuje,
si vedno izgovore nove zmišljuje,
že sonce zahaja, se mrak približuje;
že sedem odbila je ura in čez,
ko jela ravnat se je Urška na ples.

Al, ker se ozira, plesavca si zbira,
zagleda pri mizi rumeni junaka;
enacga pod soncam mu ni korenjaka,
želi si plesáti z njim deklica vsaka -
omrežit ga Uršika lepa želi,
zaljubljeno v njega obrača oči.

To videt, mladenič se Urški približa:
"Al hõtla bi z mano plesati?" ji pravi,
"kjer Donava bistri pridruži se Savi,
od tvoje lepote zaslišal sem davi,
že, Uršika zala! pred tabo sem zdaj,
že, Uršika zala! pripravljen na raj!"

To reče in se ji globoko prikloni,
sladkó mu nasmeja se Uršika zala:
"Nobene stopinjice še nisem plesala,
de čakala tebe sem, res je, ni šala -
zatorej le hitro mi rôko podaj,
lej, sonce zahaja, jenjuje že raj!" -

Podal ji mladenič prelepi je rôko,
in urno ta dvá sta po pôdu zletela,
ko de bi lahké peretnice imela,
bila bi brez trupla okrog se vrtela,
ne vidi se, kdaj de pod noga udar',
plesala sta, ko bi ju nosil vihar.

To videti, drugi so vsi ostrmeli,
od čudeža godcam roké so zastale;
ker niso trobente glasova več dale,
mladenča nogé so trdó zaceptale;
"Ne maram," zavpije, "za gosli, za bas,
strun drugih, ko plešem, zapoje naj glas!"

/.../

To reče, hitreje sta se zasukála,
in dalje in dalje od pôda spustila,
na bregu Ljubljance se trikrat zavila,
plesáje v valove šumeče planila.
Vrtinec so vidli čolnarji derèč;
al Uršike videl nobeden ni več.

(France Prešeren, Poezije in pisma, Mladinska knjiga (Klasiki Kondorja), Ljubljana 1998.)

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo *EXPO 2010 zaključen: slovenski paviljon* dobil zlato nagrado za kreativnost.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. O čem predvsem govori izhodiščno besedilo?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A O dosedanjih svetovnih razstavah.
- B O pomenu prirejanja svetovnih razstav.
- C O delu agencije, ki je skrbela za slovensko postavitev.
- Č O uspešnem sodelovanju Slovenije na zadnji svetovni razstavi.

	1
--	---

2. Komu je namenjeno izhodiščno besedilo?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

3. S katerim namenom je bilo napisano izhodiščno besedilo?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Da bi se bralci udeležili razstave EXPO 2010.
- B Da bi bralci spoznali Šanghaj na Kitajskem.
- C Da bi se bralci seznanili z dogodki, povezanimi z razstavo EXPO 2010.
- Č Da bi bralci izvedeli, kdaj bo naslednja razstava EXPO.

	1
--	---

4. Dopolni povedi s podatki o izhodiščnem besedilu.

Izhodiščno besedilo je javno, ker _____.

Izhodiščno besedilo je neumetnostno, ker _____.

	2
--	---

5. Izhodiščno besedilo je publicistično. Iz česa v izhodiščnem besedilu to prepoznamo? Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

6. Kateri podatki veljajo za sodelovanje Slovenije na svetovnih razstavah? V desnem stolpcu poišči 3 ustrezne podatke in številke napiši na črtice.

sodelovanje Slovenije
na svetovnih razstavah

- 1 London in Pariz
- 2 tretjič udeležba na razstavi
- 3 več obiskovalcev kot v Londonu
- 4 predstavitev Trubarjevega Katekizma
- 5 48 milijonov obiskovalcev
- 6 priznanji za odlično organizacijo ekipe
- 7 na EXPU 2010 prvič samostojen paviljon

	1
--	---

7. Kako se je zunanost slovenskega paviljona povezovala s skupno temo svetovne razstave Boljše mesto, boljše življenje? Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

8. Kako se je zunanost slovenskega paviljona povezovala s temo Odprta knjiga?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

9. Zakaj je Slovenija za svojo predstavitev na EXPU 2010 izbrala temo Odprta knjiga?
Odgovor v povedi napiši na črto.

	2
--	---

10. Ali so naslednje trditve o notranjosti slovenskega paviljona pravilne?
Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni pravilna, obkroži NE.

Predstavljeni so bili predvsem slovenski literarni umetniki.	DA	NE
Tri zgodbe so bile namenjene trem pomembnim Slovencem in njihovemu delu.	DA	NE
Ena od knjig je predstavljala sodobno podobo slovenske hiše.	DA	NE
Vsaka od velikih odprtih knjig je predstavljala eno od osmih zgodb.	DA	NE
Predstavljena je bila udeležba Slovenije na prejšnjih razstavah.	DA	NE

	2
--	---

11. V slovenskem paviljonu sta bili razstavljeni dve knjigi.
Naslova obeh knjig napiši na črto.

	1
--	---

12. Kaj v izhodiščnem besedilu pomenijo navedene besede?
Na vsako črtico napiši ustrezno številko iz desnega stolpca.

_____ panorama	1	skupina ljudi, sestavljena za določeno nalogo
_____ spektakel	2	slovesna podelitev nagrad
_____ projekcija	3	dobra organizacija prireditve
_____ ekipa	4	dogodek, ki vzbuja pozornost
	5	pogled na mesto
	6	zvočno-slikovna predstavitev

	2
--	---

13. Kaj v izhodiščnem besedilu pomenijo navedene besedne zveze?
Na vsako črtico napiši ustrezno številko iz desnega stolpca.

_____ podreti rekorde	1	razveljaviti doseženo
_____ zapreti vrata razstave	2	zmagati na športni prireditvi
_____ prislužiti si zlato medaljo	3	zahvaliti se za sodelovanje
	4	preseči vsa pričakovanja
	5	zaključiti razstavo
	6	z delom priti do najvišjih dosežkov

	2
--	---

14. Preberi poved.

Na ogled je bil Abecedarium (Abecednik), bralni priročnik, ki ga je Primož Trubar leta 1550 skupaj s Katekizmom objavil kot 8 listov obsegajočo knjižico z abecedo, namenjeno preprostemu ljudstvu kot pripomoček za učenje branja.

Iz povedi izpiši besedi, ki spadata v isto besedno družino.
Vsako napiši na ustrezno črto.

Samostalnik: _____

Pridevnik: _____

	1
--	---

15. Besedne zveze v oklepajih postavi v pravilno obliko.
Napiši jih na črte.

Slovenija se je predstavila tudi z (obmorska mesta) _____ ,

s (pravljичne jame) _____ in (presihajoča jezera)

_____.

	2
--	---

16. Preberi poved.

Ko so se v ozadju polic prižgale luči, so se hrbti knjig spremenili v stolpnice.

Glagoloma v povedi spremeni glagolski vid (iz dovršnikov tvori nedovršnika). Glagolski čas naj ostane nespremenjen.

Novo poved napiši na črto.

	1
--	---

17. Dopolni poved, podatke namesto s številkami napiši z besedami.

Predstavilo se je (192) _____ držav

in (50) _____ mednarodnih organizacij.

	1
--	---

18. Preberi poved.

Veseli me, da je bil koncept slovenskega paviljona pravilno zastavljen in odlično izpeljan.

- a) Vprašaj se po obkroženih besedah.
Vsako vprašalnico napiši na črto pod besedo.

	1
--	---

- b) Kaj izražata obkroženi besedi?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Prva beseda izraža svojino, druga pa vrsto stvari.
B Prva beseda izraža vrsto stvari, druga pa način dejanja.
C Prva beseda izraža kraj dejanja, druga pa lastnost stvari.
Č Prva beseda izraža lastnost, druga pa vrsto stvari.

	1
--	---

19. Komu se je Saša Lavrič v svoji izjavi še posebej zahvalila?
Izpiši iz izhodiščnega besedila del povedi, ki izraža to zahvalo.

	1
--	---

20. Preberi poved.

Letošnja razstava EXPO 2010, ki je trajala od 1. maja do 31. oktobra, je bila posvečena čistejšemu okolju in kakovostnejšemu življenju v urbanih okoljih – zato je tudi nosila naslov Boljše mesto, boljše življenje.

Na vsako črto napiši vprašalno poved, na katero dobiš zapisani odgovor.

_____ Od 1. maja do 31. oktobra.
_____ Čistejšemu okolju in kakovostnejšemu življenju v urbanih okoljih.

	3
--	---

21. Preberi poved.

Da je bila odločitev prava, nam potrjuje izjemno visoko število obiskovalcev.

- a) Vprašaj se po podčrtanem delu povedi.
Vprašalno poved napiši na črto.

_____ ?

	1
--	---

- b) Kaj je podčrtani del povedi?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Glavni stavek.
B Odvisni stavek.
C Predmet.
Č Osebek.

	1
--	---

Prazna stran